

Monument als caiguts

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Cementiri de Sinera (Camí de La Pietat, s/n)
Emplaçament Turó de la Pietat

Coordenades:

Latitud: 41.578865847923
Longitud: 2.5462900847197
UTM Est (X): 462178
UTM Nord (Y): 4603120

Classificació

Número de fitxa 08006 - 147
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Element urbà
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1944
Autoria de l'element: Cèsar Martinell i Brunet
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Cens de Simbologia Franquista: 1216
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Arenys de Mar (Riera del Bisbe Pol, núm. 8, 08350 Arenys de Mar)

Fitxes associades:

[Cementiri de Sinera](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Data de registre de la fitxa: dt., 17/01/2023 - 12:07
Autoria de la darrera revisió: Oficina de Patrimoni Cultural
Data de la darrera revisió: dc., 09/04/2025 - 13:33

Descripció

Aquest monument, fet de pedra nummulítica per Cèsar Martinell l'any 1944, estava dedicat en origen pels caiguts del bàndol vencedor a la Guerra Civil espanyola (1936-39) i es trobava situat al mig de la plaça de l'església. Però l'any 1991, es traslladà a l'emplaçament actual, a l'extrem nord del cementiri, i es dedicà a tots els caiguts a la guerra. La inscripció de la placa que s'hi ha incorporat indica: *"A tots els arenyencs morts durant la Guerra Civil, 1936-1939"*.

Observacions:

L'Ajuntament edità (BADOSA, Josep i VIADER, Montse; nn.cc) un itinerari on hi figura aquest element.

Història

Aquest tipus de monuments commemoratius van ser molt habituals en moltes poblacions d'Espanya durant la dècada del 1940, un cop finalitzada la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), com a homenatge a les víctimes del bàndol guanyador. A principis de la dècada de 1990 el monument es va traslladar al cementiri i es dedicà a totes les víctimes de la Guerra Civil, s'hi va incorporar una placa amb una creu i el text: *"A tots els arenyencs morts durant la Guerra Civil, 1936-1939"*.

Pel que fa a la història del cementiri, a principis del segle XIX, es prohibeixen les inhumacions dins els nuclis urbans. Per aquest motiu els ajuntaments construeixen nous cementiris als afores. En el cas d'Arenys de Mar succeeix l'any 1816. Aquest nou cementiri es construeix en el mateix indret que l'actual. Es tracta d'un recinte quadrangular amb més de 300 nínxols i inclou l'antiga ermita de La Pietat.

Però, al fer-se petit, es decideix fer-ne un de nou, just al costat mateix. La construcció es realitza entre els anys 1865 i 1867 i és Domingo Casacuberta, agrimensor, qui el projecta; però signa els plànols l'arquitecte Elies Rogent. Es finança per recaptació entre els vilatans i els indians. És en aquest moment quan s'enderroquen la torre de guaita El Far, l'ermita de la Pietat i l'antic cementiri de 1816.

Amb el nou cementiri en funcionament, el recinte del vell es converteix en l'espai destinat als no catòlics i als suïcides, que no podien ser enterrats, segons les prescripcions de l'Església Catòlica, en terreny sagrat. El primer en ser-hi enterrat és Joan Baptista Cassà, mecenes i lliurepensador, com es deia abans. A mitjans del segle XX deixa d'utilitzar-se i l'any 1988 les restes es trasllades al recinte general.

La capella no s'enllestí fins al 31 de desembre de 1867.

L'any 1895 s'inaugura la reforma del traçat del camí del cementiri que permetrà el pas de carruatges, cosa que evità la conducció dels cadàvers a pes de braços. Al final del 1917 el cementiri pren la configuració actual, en construir-se al centre de la zona d'exemple el darrer bloc de nínxols, que s'ornamenta en la cara corresponent a l'eix ascendent del cementiri amb la construcció de deu nínxols de luxe emmarcats per columnes de pedra artificial.

Des d'aleshores el cementiri no ha modificat la seva estructura en planta.

Arenys de Mar ha tingut un bon nombre de personatges il·lustres que s'han volgut enterrar aquí, tot i passar molts anys fora de la vil·la. Alguns d'ells són la família Cabirol, la família Ramis; industrials com Andreu Gurí i Sala, la família Castells i Simon, la família Mollfulleda, la família Riera; indians com la família Castelló, Antoni Torrent i Carbonell, Andreu Lloveras i Riera o Francesc Masseguer i Campins.

Però, per sobre de tot, destaca el ressò que li ha donat, no només al cementiri sinó a tot el poble, l'escriptor Salvador Espriu, enterrat en un simple i humil nínxol. Espriu, com resa la placa que hi ha al costat del seu nínxol, va convertir el cementiri en el centre del seu univers literari de Sinera. En l'obra d'Espriu, presidida per la mort, el cementiri, atalaia entre el mar i el cel, símbols d'eternitat, esdevé el destí últim i constant referència tant del jo íntim del poeta com dels seus personatges sinerencs. També hi reposen altres escriptors, com Fèlix Cucurull o Lluís Ferran de Pol.

"Acaba aquí el viatge. Quan baixo de la barca, sabia a ulls clucs com és al meu davant, sempre pujat per cabres i per mates d'espígol, de fonoll, de llet de bruixa que a penes mouen aquelles primes mans de l'ora quieta desvetllada al cim, el Mal Temps. Límits estrictes d'una vella terra: el seguici dels xiprers rere el carro del sol que se'n va trontollant pels llargs i secs rials i feia, en tramuntar, de la petita carena llum i llunyania de l'horitzó de ponent. He donat la meua vida pel difícil guany d'unes poques paraules despullades. He vist la meua vida com un mur en el silenci de la tarda i el seu pas". (Llibre de Sinera XXXV).

Bibliografia

BADOSA, Josep i VIADER, Montse (nn.cc). *Un recorregut per Arenys de Mar*. Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Arenys de Mar.

BADOSA, J; DOÑATE, C; MESTRE, F; RABELLA, J; RAMIS, C i RIBA, J.M. (1972). Treball – Inventari sobre el patrimoni artístic-arquitectònic d'Arenys de Mar, segles XVI-XX. Inèdit.

BADOSA, Josep i MILÀ, Salvador (1990). Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic. Ajuntament d'Arenys de Mar; Aprovat pel Ple en data 22 de març de 1990.

Enllaços d'interès:

[Associació de cementiris significatius.](#)

[Cens de Simbologia Franquista. Banc de la Memòria Democràtica](#)

